

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 30. malega serpana 1869.

List 31.

Credo kristjanu v sedanjih časih zavele.

(Msgr. Dr. Gaume.)
(Dalje.)

II. Velikansko djanstvo.

1. Svet moli Križanega. To je ona djanska resnica.

Pred to velikansko prikaznijo v nrvskem svetu se srečata neogibno vernik in nevernik. Ker je to djanstvo tako velikansko in osupno, dajmo ga razkrojiti in posamezne dele ogledati, kakor so sami na sebi in kakor se kažejo v posledjih, da bomo bolj razvidili veljavo in pomen.

2. Svet toraj moli. In kateri svet? Izobraženi svet: Evropa, Amerika, razsvitljeni del Azije in Afrike. Tedaj domovje že od nekdanj slavni mož in znamenitih ljudstev, rodovitna mati vede, umetnije in slovstva. Brez dvombe tedaj nar bolj razsvitljeni, ali edino rasvitljeni del; človeškega rodú oni del, ki se ne dá preslepiti in predsodkom begati.

3. Svet moli. Kaj si če to? Svet moli, to se pravi: svet neomahljivo trdno veruje, da je križani iz judovskega rodú Bog, Stvarnik svetov, Vlada kraljestev, Večni, Neskončni, nar viši Sodnik živih in mrtvih.

Zatoraj Njemu in le Njemu poklanja nar viši češenje. Le Njemu stavi svetišča, le Njemu poklada darila, le proti Njemu se vzdigujejo prosilne in hvalilne molitve. Le v Njega stavi svoje zaupanje, le od Njega pričakuje vse blagosti, le Njega se oklepa ljubezen, ljubezen, ki se kaže v vsakoverstnih žrtvah, še celo v taci, ki so človeku na naravni poti skoraj nemogoče.

4. Križani, da križani iz judovskega rodú je splošno, odlično in nepremeljivo Češeni... O času, ko je živel ta češeni Jud, zasmehoval je jude celi svet. Neotesanost, nevednost, vraža, goljufija — vse to je človeku ob enem v misel prišlo, ko je slišal izgovoriti ime „jud.“ Priča so nam poganski pisatelji: Ciceron, Horacij, Tacit, Sveton, Marcijal. Čas ni mogel spremeniti tega občnega mnenja na dobro, spremenil ga je bolj še na slabo. Ščasoma svet ni le zasmehoval judov, marveč še sovražiti in čertiti jih je jel. Sedemnajst stoletij vlačil se je jud po keršanskih mestih zasramovan kakor kako nevarno oskrunjeno bitje. Komaj osemdeset let je tega, ko se je bral nad vhodom v nekatere javne sprehajališa napis: „Judu in svinji je vhod prepovedan.“ V Arabiji je še danes brez kazni dovoljeno muхамedanskim Arabcem zasramovati juda, mu puliti brado, ga tepsti, mu v obraz pljuvati.

5. Tega splošnega čertjenja tudi novošegna razsvitljenost ne more uničiti; pač se sem ter tje pogodi, pomestnjaniiti juda, ni pa moč vsiliti ga v narodnost med

Angleže, Francoze, Nemce, Slovane. Če je jud tudi pred postavo toliko kakor drugi ljudje, vendar nima nikdar tudi v javnosti enacega spoštovanja. Ta osoda se juda tako derži, da se mu je ni moč znebiti, razun če neha biti jud. Da je to res, kaže nam že okolišina, da danes izdajavec, ali goljuf, ali odertnik mora večkrat slišati: „Ti si pravi jud.“ Jud sam se sramuje svojega imena, in se rajši sliši zvati izraelca.

6. Jezus nazareški pa nile Jud po rodu, on je križan Jud. Za časa, ko je on kri na križu prelil, bila je ta smertna kazen med vsemi nar bolj zaničljiva. Sužnji, roparji, morivci, puntarji bili so v nar strašnejših bolečinah lakote in žeje poginili; po smerti bili so pa živež pesom in krokarjem.

7. Beseda „križan jud“ toraj zaznamva nar nižega med nar nižimi, nar bolj zasramovanega med nar bolj zasramovanimi, nar bolj zaničevanega med nar bolj zaničevanimi, prekletega med prekletimi, smet naroda in nar ostudniši izveržek ljudstev.

Iz tega sledi, da svet in sicer izobraženi svet, ko moli križanega Juda, prav živo spričuje, da s tim zveršuje djanje, ki presega (po človeških zapopadkih) vse meje nespodobnosti! Červ iz praha na altarjih rodú človeškega! Vermis et non homo!

To je djanska resnica. To je čudo! (Dalje nasl.)

Čertice o cerkvenem petju.

(Konec.)

Na Kranjskem se pač ne moremo meriti v tem obziru z onimi na Nemškem ali v drugih bolj omikanih deržavah, ker so daleč pred nami; dobro pa bi bilo, da bi se tudi mi nekoliko premikali za njimi in se bolj sklenili.

Ne bomo naštevati napak, ki se tu in tam nahajajo v cerkvah; ali to moramo reči, da gleda se premalo na to, je li pesem v besedi in glasu vredna cerkve ali ne? Navadno je vse na tem, da ljudem dopade, da organista hvalijo, ali da dobi nekoliko več bire, ali kaj tacega. Tu mora biti spev bolj okrogel ali na „marš“, da povzdiguje pete in ne serc; besede pri nekterih pesmih so take, da bi bilo treba le nektero preurediti in imeli bi naj ročniši kvantarsko pesem! Nekteri hočejo ljudstvu s tem vstreči, da pevajo v cerkvi na videz prav umetne reči, da se melodija prav čudno in naglo zvija ali pa žene na višavo, ki je ne zmaga navadno gerlo itd. Vse to je vnanjost, pa tako je in bo cerkev zaverla, ker ni v njenem smislu, in odbirala bode ljuliko od pšenice. Samospevi so ravno tako napčni peti v cerkvah, kjer ni namen, da bi se pevci skazovali pred ljudstvom, da bi jih ono hvalilo, ali da bi obračalo oči in ušesa od altarja na kor, temuč — da petje napeljuje verne k pobožnosti, jih uterjuje

v veri, upanji, ljubezni, toraj da povzdiguje serca k Bogu, pa ne moti vernih pri molitvi. Saj tako so pisali stari umetniki, ki bi jih v tem imeli posnemati. Cerkev ne vpraša, je li to ali uno lepo, ampak — je li prav in dobro? To kažejo vse cerkvene molitve in pesmi. Cerkvni spév bode naj rojen v nežnih čutilih pobožnosti in giblje naj se mirno, gladko — in veličastno;... ne s strastnim, prenezmernim zdihovanjem, kakor nekteri pojejo, ne v obliki posvetnega zaljubljenja pri Marijnih pesmih itd. Vsa strastna glasba je prišla iz gledišča v cerkev; preč z njo! Sploh bi bilo dobro, da bi orglavci in predstojniki cerkveni ravnali bolj zbirljivo. Mislil bi, da bo čisto zerno cerkvenega petja tudi ljudem bolj dopadlo, kakor dopada prah in pleve, če tudi vsim ne; privadili se bodo s časom kakor so se drugej privadili. Če bi pa tudi cerkvena glasba ljudi ne segetala po ušesih, bi vendar predstojniki cerkveni tolazili se s tem, da stojé z glasbo na cerkvni podlagi. S prazno posvetno glasbo ne bode si cerkev privabila ljudi, take se sliši po veselica obilo. Ako pa pridejo eni, ki bi sicer ne prišli k Božji službi brez godbe, ali ko bi ne bila godba po njih mislih, so to slabi otroci in toliko slabejši, kolikor bolj jih le razveseljevanje vabi v cerkev. Bere in pripoveduje se, da se jih je mnogo spreobrnilo, ko so slišali veličanske glase neovenelih starih spevov v Rimu. Ni pa še znano, da bi se bil kdo spreobrnil pri glasbi na poskok, zvernili se je pa že marsikteri. Še hujsi je pa to, da ljudstvo hoče vedno več prostosti, vedno več burk, dobiva tedaj vedno bolj spačen okus, in tedaj v omiki pada nazaj. Nekaj tacega se je zgodilo v Beču pred nekaj leti. Razglašena pevka je pela v neki cerkvi; ljudstvo to zvedivši vrelo je v cerkev, vse je bilo eno uho in nobeden ni mislil na službo Božjo. Ko se je pevka hotla peljati na dom, spregali so dunajski gospodje konje, da bi jo sami peljali; ali, dasiravno judnja, skočila je z voza in zbežala v bližnjo vežo. Ali mar to ne spominja na izraelsko zlato tele?

Druga napaka je pa, ker mislimo, da mora zmiraj biti kaj novega. Z obleko je to tako v navadi, posebno pri ženskem spolu; da bi pa morala zavoljo tega tudi pesem vedno nova biti, tega — ne razumem.

V Čehih in mnogih drugih krajih, kjer so v glasbi bolj razumni kot smo mi, ohranujejo in popevajo več sto let ene pesmi in viže; imenujejo jih narodno-cerkvene speve in jih ljubijo kakor svojo domovino.*) Pri nas pa nimamo narodno-cerkvenih pesem; stare pesmi so ljudje pozabili, ker jih več ne slišijo, novih pa ne znajo, ker se poje vedno kaj družega, ali so pa tako zvičajno in visoko postavljene, da jih navadno gerlone zmaga. Tudi v ljudskih šolah mora biti vedno kaj novega, zato petje nima vspela, ker otroci pozabijo eno za drugim, zadnjič pa nima tudi ta poduk potrebne koristi. Naj bi vsak pomislil, komur se tako mudi s pesmami, da pesem se ne vtisne kmalo v glavo in zlasti v serce; če pa pesem iz serca ne gre v serce, je petje prazna mlatav. Šolski ukaz veli, naj se otroci vadijo, da bodo znali navadne cerkvene in ljudske pesmi. Učitelji, prevdarite in storite, sej boste manj terpeli in več koristili.

V Ljubljani se je napravilo katoliško društvo, katero je vzelo v svoje pravila, buditi zavednost katoliško. Gotovo bode s tem naj lepši zasluge imelo, ako dela za zboljšanje in napredovanje cerkveno-pravilnega petja. V ta namen nasvetvano naj bode sledeče:

1. Naj katol. društvo pospeši, da dobimo slovensko cerkveno pesmarico, to je zbirko dobro izbranih in primernih cerkvenih pesem, ki so postavljene na note za petje in orglje, tako kakor se za cerkev spo-

dobi. Za podlago izbero naj se do zdaj znane dobre pesmi.**) Ako je premalo res cerkveno-dobrih pesmi in spevov za večji zbirko na Slovenskem, razpišejo naj se, da se dobé. Da pa ne bode vsaki po svoji glavi delal, naznanijo naj se pravila. Hudo je, če človek dobi v roko dobre dela, pa ne vé, za kaj bi jih rabil, naj ima vsaka pesem svoj namen. Naj se pa tudi za terdno določi, kaj se pri posameznih delih službe Božje smé peti in kaj ne. Vsako delo naj se dá učenim in umnim oestro presoditi. Pred vsakim spevom pridene naj se predigra za orglje; se vé, da mora biti le to dobro delo in za rabo. Vse cerkve naj potem kupijo in si naročijo to delo, in naj se ne dopušča kaj družega v cerkvi peti, razun kar poseben odbor za dobro spozná in cerkev poterdí.

2. Naj osnuje katol. družba katolišk pevski zbor, da pokaže djavno cerkveno umetniške zaklade, ki jih ves svet tako visoko ceni. V Ljubljani je to toliko ložeje izveršiti, ker ste seminiši alozijansko in duhovšnica. Ako to privoli in podpira milostl. kn. škofijstvo, bode se napravil pevski zbor, da je kaj; postavilo se bode lahko čez 60 deških in moških glasov. Naj se potem popevajo cerkveno klasične dela Palestrina, Vittorija in drugih. Zakaj bi škofijska cerkev ne bila zgled vsim drugim farnim cerkvam? Ako pa to ne gre, naj se vsaj pri kakih skupšinah zapoje kaj tacega. Skušnja učí, da, kdor je okusil veličast teh del, ne dopadajo mu več svetne fraze. Mladost bode navdušena samo za cerkveno-klasične speve, in mladi duhovni bodo zanesli jih tudi po drugih farah.

3. Naj katol. društvo pozvé in naznani natančne rimsko-katoliške vredbe, ktere zadevajo cerkveno petje ne koru, in naj jih naznani, ter naj bi jih prečastito škofijstvo naravnost zapovedalo. Nekteri na pr. terdijo, da se ne smejo peti pri sv. maši pesmi Matere Božje za ofertorij ter se opirajo na keršanski nauk, ki pravi, da moramo paziti in misliti na poglobitve dele sv. maše; neki ukaz pravi naravnost, da se ne smé nič popevati v cerkvi, kar se z Božjo službo ne vjema. Drugi zopet terdijo, da na tem ni toliko.

Vse eno nikakor ni, kakošne pesmi da naj se pojejo pri Božji službi. Ako katol. družba to dožene, bode saj to dobro storila, da orglavci ne bodo delali po svoji glavi in za nje bode prav, ne bode jim treba plajša na vse vetrove obračati, ker vsaki se bode opiral na sv. cerkve ukaz, kateri hočemo pokorni biti na veke. C.

Tri mesce na Jutrovem.

XL.

(Konec tega oddelka.)

Zdaj pa Elija ljudstvo skliče, postavi altar, vola razkosá in dá daritev in derva tako z vodo obiliti, da je vse na okrog stala. Potem stopi k altarju in ponižno moli: „Gospod! pokaži, da si ti Izraelov Bog in jest tvoj služabnik, in da sem to po tvojem povelji storil. Usliši me, da to ljudstvo spozná, da si ti Gospod, in se k tebi spreoberne!“ Ta trenutek šine ogenj z neba, požge dar, derva in še tudi kamne s perstjo in vodó vred. Ljudstvo se svetega strahú na obraz verže in Boga moli, lažnjivi zapeljivci pa so bili peljani k bližnjemu potoku in vsi pokončani, ker po Mojzesovi postavi je moral umreti, kdor je ljudstvo k malikovavstvu zapeljeval. (5. Moz. 13, 5 id.)

In zdaj po toliki sili, stiski in lakoti zavoljo suše — kaj se zgodi? Elija gre na verh Karmela, se ponižno k zemlji skloni in moli za dež, in sedemkrat pošlje hlapca proti srednjemu morju pogledat, če se že k dežju

*) Ni dvoma, da bode tudi pri nas na to prišlo in se stalno ohranilo, kar se bode za cerkveno-narodno skazalo in poterdilo; zdaj pa smo še le v poskušnji, v razvoju, razevetu. Vr.

**) Ravno dokončane g. Bilceve prestave latinskih himen so bogat in veljaven zaklad; tudi družih je veliko dobrih. Sicer pa gre ta potrebna naloga prav za prav prečast. škofijstvu. Vr.

napravlja? In glejte! sedmič še le ugleda meglico z morja vstajati, kakor človeška stopinja. Precej nató naroči kralju: „Naprezi voz, ter idi doli, da te dež ne vjame.“ In neutegoma se nebó zatemni in privréšal je vélik dež.

Imenitno je to, kar se je zgodilo, toda še vse kaj imenitniši je to, kar je ta dogodka pomenila. Kdo je ta meglica, ki je imela v sebi pohlevni dež, ter rešenje za poginjajoče človeštvo? Učeniki razlagajo, da ta blazna meglica je bila ljubeznjiva podoba preblage Marije Device, ki je bila že tisoče lét s tolikim hrepenenjem pričakovana od posušenega, to je, nerodovitnega in vsega zagrešenega svetá; na enkrat pa se je skorej čisto skrivno in neznatno prikazala na duhovnem obnebjí tega sveta ona, ki nam je v svojem naj čistejšem naročji prinesla otenje za svet, kateri je v svojih dušnih britkostih že stal na kraju obupanja. Ta misel je poterjena tudi v sv. pismu; sej že v 71. ps. v 6. versti se pričakovani Zveličar božji primérja s poživljajočim dežjem, ker je imel tolik blagor prinesiti na zemljo; pri Izaiju (45, 8) pa se sveti kraj, od koder je imel k nam priti, primérja ravno z nebeško meglo. Elija, pravi sv. Avgustin, je bil podoba božjega Odrešenika. Elija je dar daroval, Kristus je daroval sebe za svet kakor neomadežan dar; Elija je molil na Karmelu, Kristus na Oljski gori; Elija je molil za dež, Kristus za milost Božjo človeškim srcem. Da je Elija sedemkrat ukazal k morju iti, pomeni sedem darov sv. Duha, ki jih je prejela sv. Cerkev.

Pa tudi neko prav prijazno izročilo karmelsko goro imenitno dela in pojasnuje, zakaj se Marija tukaj že toliko časa in tako priserčno časti. Po ustnih izročilih sta namreč Joahim in Ana, ki sta stanovala navadno v Sefurii, 6 ur od Karmela, imela na Karmelu hišo za svoje pastirje, in sta z Marijo Device večkrat na Karmel prišla. Pa tudi Marija da je povernivši se iz Egipta z Detetom Jezusom bila na Karmel prišla, ter je tudi pozneje imela pobožno navado, kakor drugi bližnji prebivavci, na Karmel o praznikih hoditi molit, kadar ni bilo mogoče v Jeruzalem iti (prim. 4. Kralj. 4, 23). Pot v Nazaret je namreč peljala ob morji pri Karmelu. Tudi Jezus sam, ko je hodil po vsih mestih in vaséh v Galileji, je neki tudi na Karmelu, tem posebno imenitnem kraju, prebivavcem Božjo besedo oznanoval in tako se je po besedi dopolnilo prerokovanje: „Še tudi Karmel gleda častitljivost Gospodovo, lepoto našega Boga.“ (Iz. 35, 2., prim. Jan. 1, 14.) — Posebno imenitne reči na Karmelu so dandanašnji te-le: a) Karmelitarški samostan in v njem véliki altar karmelitarške Matere Božje, kakor se na podobah vidi. Podoba je stara in posebno umetno iz lesa izdelana. Pod vélikim altarjem v zemlji pa je votlina, v kateri je prebival Elija in tam blizo dežja z nebés izprosil. Menihi so nekdaš posebej prebivali po pušavah sem ter tje po hribu, štejejo namreč čez 1000 tacih podzemeljskih stanic in duplin: ker so pa večkrat kterege mertvega našli, so se začeli zedinjati skupaj v kloštru. Tamkaj niso namreč sovražniki le samo Beduini in drugi neverniki, ampak tudi divje zveri. Še pred 5 leti je panter, nekega plemena tiger, koze tergal. Druga imenitnost je na drugi strani hriba b) Elijev studenec, ki teče iz žive čisto bele skale, v katero so, kakor bi bili nalaš vdeleni črni kremenici po vsem hribu, da je silo mično viditi. Zraven so razvaline prelepega nekdanjega samostana in cerkve. Tudi kažejo mesto, kjer je Elija daroval in kjer so bili balovi služabniki pokončani. c) Prerok Elija v svoji gorečnosti in njegovi nasledniki so mlade ljudi zbirali, jih k svetosti tako napeljevali, da so mlade pozneje sami preroki. To se je godilo v nekem obširnem podzemeljskem prostoru ob hribu Karmelu, ki se je imenoval Elijeva

šola ali tudi preroška šola. V 12. stoletju se je na Karmelu pričel „karmeliški red“ v pravem pomenu, kakor je še dandanašnji in ima več kloštrov tudi v našem cesarstvu. Zavoljo posebnega češenja, ki ga je red vselej skazoval Materi Božji, so dobili redovniki tudi ime: „Bratje Marije Device hriba Karmela.“

Baraga, **svetla zvezda na slovstvenem nebu kranjsko-slovenskem** **in očipve-indijanskem. *)**

(Spisal J. Marn.)

Bilo je 1826 véliko sveto leto, ktero se je obhajalo po Slovenskem slovesno, da maloktero tako. Popisovali in popévali so ga iskreni duhovni pastirji na pr. L. Dolinar, Bl. Potočnik, J. Traven, V. Stanič in drugi. Tedaj se je prikazal na slovstvenem polju slovenskem tudi Baraga. Dal je na svetlo „Opominvanje eniga duhovniga pastirja na svoje oučice v sredi svetega leta“ 1826, $\frac{1}{2}$ pole v 8., in zložil o njem „Dve duhovni pesmi“ v katerih se sicer ni oziral na pravilno pevsko mero ali vnanjo slovniško obliko, temuče le na to, da v sveti gorečnosti vnema in povzdiga človeku sercé.

Vodnik je počival že v grobu; ali glasil se je Ravnikar; razlagal je slovenščino Metelko, in l. 1825 pride na svetlo njegovo jezikoslovno poslopje „Lehrgebäude der sloven. Sprache“, in koj je bilo znati, da so slovenski jeli pisati bolje in čisteje. Čuti je tudi, da si je po svetem letu mnogo opomogel pravi kerščansko-katoliški duh, ki veje od slej po slovenskih pisanjih. Tisto leto, kedar je izrojila „Čbelica“ svetnim pesnikom... je prišla na dan:

1. Dušna Paša za kristjane, kateri želé v duhu in v resnici Boga moliti. Spisal Friderik Baraga, kaplan v Metliki. V Ljubljani, 1830. (Četertega natisa l. 1845 pri J. Blazniku šteje v 12. str. 545.) — Kakor se je bila prikupila vernim Slovencem J. Golmajrova „Sveta maša in keršansko premišljevanje na

*) To je pristavek k življenju ranjcega škofa Baraga, našega preslavnega rojaka, kateri pristavek naj tudi „Danica“ po večem posname, ker utegne biti v velik prid zlasti slovenski mladini.

Predragi slovenski mladenči, svetli biser naše dežele! Res, biser ste, ako svojega sijanja z nepristojnim djanjem in življenjem ne otemnujete. In da ostanete biser, ozrite, ozirajte se na moža, ki je svoje zmožnosti dobro obračal, ki si je s peterimi talenti pet družih pridobil, — ozirajte se na Baraga!

Vi išete s slovstvom slave narodu, sebi? Dobro! Išite je tako, kakor Baraga, in ne bode vam zvenela.

Veliko jih je, ki ne vedó, kaj je čas in ga trati. Mladenči, ne tako! Lotite se dela, resnega dela — po zgledu škofa Baraga!

Blagor Vam, ki ste še mladi, Vam je obširen vinograd odpert, in dane so Vam moči obdelovati ga.

Veliko jih je zdaj na razpotji, in mnogi še prav ne vedó, kam bi se obrnili. Prevdarite dobro, zakaj stopnja v določni stan je dostikrat že stopnja v srečno ali nesrečno večnost. Ne volite stanú brez molitve k sv. Duhu, zakaj noben stan ni igrača. Božje pomoči v vsakem stanu potrebujemo, in torej je prelepa in veliko pomenljiva cerkveno-narodna molitvica:

„Božja pomoč ostani vselej pri nas!“

Marsikteri so zašli raz pot. Mladenči taki, oserčite se! Verjemite mi, nobeden ni še tako zašel, da bi ne mogel več pridobiti milosti pred Bogom, poštenja pred narodom. Toda, ne mudite se, — vernite se, da ne zakasnite!

Vr.
*

vsak dan mesca iz sv. pisma,“ ki je bila od l. 1783 do 1826 natisnjena šestnajstkrat; tako se je priljubila nam tudi Dušna Paša, ktera je bila l. 1854 razširjena že v več kakor 27.000 iztisih, in je prikazala se l. 1858 na svetlo sedmikrat, v sedanjem pravopisu, v več in manjši podobi. — V kratkem predgovoru opominja kristjana, da naj Boga móli v duhu in v resnici; v bukvah pa, ki so res, kar kaže njih ime, prava dušna paša, mu k temu tudi pomaga. Vse je v njih prav priserčno in pobožno. Česar je polno serce, rado iz ust gré — v besedo in pismo. To je spolnil Baraga. (Nasledva kratek obseg teh bukev.) Veliko dobrih in lepih molitnih bukvic smo dobili Slovenci pozneje, vendar segajo posebno radi še sedaj po Dušni paši, ktera jim zadostuje v vseh dušnih petrebah. To je vernim Slovencem prava duhovna čbelica, s ktero si pasejo svojo dušo ter nabirajo sladke sterdi za večno življenje.

Konec 17. in v začetku 18. stoletja so po Slovenskem na duhovnem polju klile in krasno cvetle cvetice, ki so se pred nekaj leti strahoma spet prikazale in se sedanji čas prosteje razcvitajo p. romarske, bratovske, misijonske itd. Spričujejo nam to knjige, ki so prihajale tedaj na svetlo, na pr. o „Nebeškem Cilu“, bratovske bukvice sv. „Roženkranca“ (1678), Mesec Božje ljubezni, Pridige iz bukvic imenovanih „exercitia sv. očeta Ignacia“ 1734 itd. — V drugi polovici preteklega stoletja pa je pihati jel tem duhovnim cveticam nasproten jug, kateri jih je paril, osoren sever, kateri jih je smodil. Tako toži l. 1783 P. Marko Pohlin, da mu v Ljubljani ni bilo dovoljeno, dati na svetlo bukvice v službo „prečistega spočetja Marije Device.“ Zahtevali so tedaj le bolj knjige od gospodarstva, čbelarstva; pisarili bukvce kuharske; kerščanski nauk, toda ne samega, temuč v zvezi z zgodbami svetá, s poljskim in sosednjim naukom! — Po svetem letu se je tudi v tem zboljšalo. To nam poteruje že druga knjiga, ktero je na svetlo dal Baraga:

2. Od počeeševanja in posnemanja Matere Božje. V Ljubljani, 1830. Natisnil J. Sassenberg. V 12. VI. str. 418. — Sme se reči, da so to perve precej dobre Šmarnice v slovenskem jeziku. Spisal je bil sicer po svoje P. Marenko „Marianske Kempenzar, ali dvoje bukvce od posnemanja Marie Device, poprej skuz B. Sailerja... po latinsku spisane, zdej pak na Krajnsko prepisane inu vondane, v Lubl. Eger, 1769, 12. 167 str.“; — po tem pa ni slediti enake cvetice na vertu slovstvenem, da je Baraga vsadil jo tako lépo Mariji na čast, po „Imitatio sanctissimae Virginis ad normam Imitationis Jesu Christi“ e gallico latine reddita a Josepho Engstler Viennae a. 1783. Po stari slovenski pesmi: „Za Bogom častimo Marijo najbolj“ — kaže tudi on v predgovoru, kako nas k temu spodbujajo cerkveni učniki, in ker je ona prav naša mati, kako jej skazujemo svojo čast in ljubezen posebno s posnemanjem njenih svetih zgledov; to jej je najljubše. „De bote pa v vsih okolišinah svojega življenja ložej spoznali, ljubi moji! kako je Marija v enakih okolišinah storila: sim vam prestavil prav lepe in podučne bukvce v kranjski jezik, ker je v našem jeziku malo dobrih bukev od matere božje; desiravno bi se spodobilo, de bi jih veliko imeli, zakaj Marija je posebna patrona vsiga slovenskiga ljudstva.“ To je res. Kako častijo Marijo Slovani sploh, in posebej Slovenci. Česar je Baraga želel, se je poznej jelo spolnovati vzlasti, kar so razširile se Šmarnice tako, da ima malokteri narodič toliko in tako mičnih pesmic, molitev in bukvic sploh na čast Mariji, kolikor jih ima slovenski. Po zgledu Tom. Kempčana, ki je že nekterikrat poslovenjen, ima le-tá knjiga, nekoliko v pogovorih med Marijo in služabnikom, IV bukvce, in vsaktere imajo več razdelkov. V I. je v 29 razdelkih

premišljevanje življenja in čednosti presvete device Marije od njenega čistega spočetja do rojstva njenega božjega Sina v Betlehemu; v II. v 33 razd. od rojstva do tistega časa, ko ga je na gori Kalvariji vidila življenje dati v odrešenje svetá; v III. v 20 razd. do njegovega vnebohoda; v IV. v 14 je pa popisano, s kakošnim počeešenjem, s kako gorečnostjo, ljubeznijo, priserčnostjo in zaupnostjo morajo naše serca napolnjene biti do presv. D. Marije. V poslednjem t. j. v 14. razdelku popisuje pobožnost k svetemu Jožefu, ženinu Marije. Kakor smo dobili Slovenci od takrat precej in še lepih bukvic Šmarnic; tako smo prejeli l. 1867 jih posebej o sv. Jožefu, ki je naš varh in pomočnik v življenju in ob smerti, da se spolnuje tudi pri nas Slovencih preroška beseda sv. Terezije, da čim bolj bodo verni spoznavali in poveljevali Marijo, tim bolj bodo spoznavali in častili tudi sv. Jožefa.

Soditi po bukvah, ki so pred 100 in 200 leti izhajale po naših krajih, nekaj v slovenskem, nekaj v latinskem ali nemškem jeziku, je bilo prav živo čeešenje presvetege Rešnjega Telesa, in budili so se verni prav goreče, da bi vredno prejimali Jezusa večkrat v sv. obhajilu. Ta gorečnost je proti koncu preteklega stoletja pojenjavala. Marsiktere slovesnosti na pr. o prvem sv. obhajilu, o izpostavljevanju, o procesijah ali obhodih s sv. Rešnjim Telesom itd. so se morale opustiti, in neka suhota je vsled tega vladati jela tudi v sercih slovenskih. Baraga je to britko čutil; z besedo in djanjem je budil ter vnemal svoje rojake k pobožnemu obiskovanju in pogostnemu prejemanju sv. Rešnjega Telesa, in še kaplan v Metliki nam je spisal bukvce:

3. Obiskovanje Jezusa Kristusa v presvetem rešnjem Telesu, in pozdravljenje Marije, prečiste Device. V Ljublj., Blaznik, 1832, 12. IX. str. 381. — Kakor sv. Alf. Liguorij, po katerem je poslovenil te svete bukvce, tako je želel Baraga po tej pobožnosti pomagati vernim kristjanom k svetejšemu življenju. Sedanji čas po mnogoterih žalostnih skušnjah spoznavamo nekoliko bolje, kako krepka in blaga pomočka v duhovnem življenju sta ravno obiskovanje ter vredno prejemanje presv. Rešnjega Telesa pa ponižno čeešenje Marije Matere Božje. Kako lepo razodéva to Baraga že v „Dušni Paši“, in v kako kratkem času je pri tolikem delovanju vzlasti med belimi Kranjci spisal oboje svojim ljubim rojakom v tako ljubeznjivi obliki! Tudi v tej reči se je marsikaj spremenilo in mnogotero zboljšalo pri nas Slovencih, posebno kar se je vstanovila sprelepa bratovščina v počeeševanje sv. Rešnjega Telesa in olupševanje ubožnih cerkvá na Kranjskem.

Tako blagovito je delal Baraga na duhovnem polju, oral s peresom tudi na književnem, prekopal in preravnal marsiktero ledino, posadil mnogo dišečih cvetic ki so lepšale slovensko domovino ter navdajale Slovence s sladko nado boljše prihodnosti, kar ga Bog pokliče drugam. L. 1830 gre iz Kranjske éez morje v — Ameriko. Tam med Indijani je preblagemu delavcu svojemu Bog odločil novo široko polje, ktero je Baraga obdelovati jel z enako umno in sveto neutrudljivo gorečnostjo. Med tolikimi deli in opravili vendar ni pozabil svojih rojakov. Spisal nam je v misijonu sv. Jožefa, na otoku Gorenjega jezera v Ameriki l. 1836 nove bukvce:

4. Premišljevanje štirih poslednjih reči. V Ljubljani, Blaznik, 1837, v 12. VI. str. 422. — Učil je prej pismeno rojake, kako naj Boga, kateri je po nauku Jezusa samega Duh, mólijo v duhu in v resnici; učil jih je prav po otroško častiti preljubo Devico Marijo, Mater Božjo, ki je tudi naša mati in za Bogom naša največa pomočnica; učil jih je slednjič pobožno obiskovati, moliti in vredno prejemati pogostoma presv

Rešnje Telo. Skušal jo gotovo že domá pri svojih rojakih, še bolj pa na ptujem pri divjakih v Ameriki, da so vedno taki, kateri nočejo skrbeti za svojo dušo ter ne znajo moliti v duhu in resnici; katerih ne gine ne materna ljubezen Marije Device, ne božja ljubezen Jezusa Kristusa v najljubeznjivši Skrivnosti. Take je treba torej navdajati s strahom in sveto grozo pred smertjo in sodbo, mečiti in nagibati jih s premišljevanjem pekla in nebes. Z modrim Sirahom (7, 40.) je po teh bukvah zaklical iz daljne Amerike vsakteremu izmed nas: „V vseh svojih delih premišluj svoje poslednje reči, in vekomaj ne boš grešil.“ — „Šest let je že preteklo, piše sam v predgovoru, kar sim zapustil našo ljubo kranjsko deželo, kar sim nehal božjo besedo svojim preljubim Krajncam oznanovati... Ali, dasiravno sim tako daleč od vas odločen, preljubi moji Krajnci! več ko dva tавžent ur, je vendar moje serce vedno pri vas... Ker ne morem več svetih resnic naše vere, ktere nam k zveličanju pomagajo, z besedo med vami oznanovati, sim vam spisal le-te bukve, polne zveličanskiga premišljevanja itd.

Prejmite le-te bukve, ktere sim vam v tako daljni deželi spisal, v znamenje moje velike ljubezni do vas in mojih resničnih želj vašega zveličanja, moji preljubi, nikdar „pozabljeni Kranjci!“ — Razun premišljevanja poslednjih reči imajo v sebi tudi pristavek od majhnega števila izvoljenih, z navadnimi molitvami, ter na koncu še posebej molitev sv. Frančiška Ksaverija, misijonarja za spreobrnjenje nevernikov. — Vidi se, da je misijonar Baraga zvesto posnemal velikega svojega prednika ter nevtrudno si prizadeval biti Indijanom v Ameriki to, kar je bil le-tá Indijanom v Aziji. — In dasiravno so vmes l. 1831 na svetlo prišle od štirih poslednjih reči bukve, ki jih je spisal J. Zigler, in l. 1833 „Pogled v večnost ali premišljevanje štirih poslednjih reči človekovih“, iz nem. prevstavlil G. Švab; so vendar jako vstregle Slovencem Baragove ter se mnogo razširile med njimi kakor drag spominek iz rok ljubljene rojaka in gorečega misijonarja v daljni Ameriki. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Novomašniki. Ti-le čč. gospodje so letos posvečeni in bodo obhajali tako-le svoje nove maše.

Četertletniki: Berlic Janez, iz Šentvida pri Ljubljani, 8. avg. ob 10. uri v Šentvidu pri Ljubljani; Hladnik Janez, iz sv. Križa pri Teržiču, 8. avg. ob 10. uri pri sv. Križu pri Teržiču; Kalan Jakob, iz Radovice, 22. avgusta ob 10. uri na Radovici; Koren Nace, iz št. Ruperta, 15. avg. ob 10. uri v št. Rupertu; Lušin Ant., iz Ribnice, 15. avg. ob 6. uri v Ribnici; Pekovec Jože, iz Predvora, 15. avg. ob 10. uri pri sv. Petru v Predvoru; Pogorelec Adolf, iz Ljubljane, 15. avg. ob 10. uri v Slivji pri Materiji (v terzaški škofiji); Prijatelj Matija, iz Lašč, 1. avg. ob 10. uri pri čč. gg. Uršulinaricah v Ljubljani; Prijatelj Peter, iz Ribnice, 15. avg. ob 10. uri v Ribnici; Saje Mihael, iz Prečine, 1. avg. ob 6. uri pri čč. gg. Uršulinaricah v Ljubljani; Špendal France, iz št. Vida pri Zatični, 22. avg. ob 10. uri v št. Vidu pri Zatični; Stupar Janez, iz Komende, 8. avg. ob 10. uri v Komendi. — **Tretjeletniki:** Brulec France, iz Stopič, 1. avg. ob 6. uri v Šenklaški v Ljubljani; Habjan Peter, iz Škofje loke, 8. avg. ob 10. uri v Škofji Loki. Pajer Ant., iz Senožeč, 8. avg. pri sv. Petru v Ljubljani; Onušič France, iz Starega terga pri Loži, 8. avg. v Starem tergu pri Loži.

Mariborski okrajni zastop je menda ministerstvu poslal prošnjo za popolno odpravljenje konkordata, k-

rega imenuje splošno pohujšanje. Za splošni mir, za veljavo in moč države, za povzdigo npravnosti in omike, meni zastop, je koristno, da se konkordat odpravi. — Mi pa bi menili, da v splošni mir in vsestransko korist bi bilo želeti, „da naj kopitar ostane pri svojem kopitu,“ — če ne, se svoj pot razodeva taka merševa pamet, kakor so jo pisavci s to prošnjo razodeli.

Odbor za Slomšekov spominek je te dni imel sejo, pri kateri je denarničar dal natanki preštév, iz ktere se vidi, da se je za imenovani spominek darovalo 3513 gl. 38 kr. v bankovcih in 53 gl. v srebru in še zvon tega 3 ces. zlati in zlat, ki velja 5 frankov. — Denarji so 1. julija 1869 že prinesli obresti 490 gl. 86 kr., ki spet že obresti nesejo. Vsega denarja tedaj je že skupaj 4004 gl. 34 kr., ki nesejo obresti po 5 in tudi 6 odstotine in zvon teh še je 53 gl. 15 kr. v srebru, ki se bodo tudi prodali in dali v hranilnico, da bodo tudi nesli obresti. Zvon tega še tedaj ostanejo zgorej imenovani zlati v kasi. („Sl. Gospodar.“)

Na Šmarni gori, 24. mal. serp.*) — Pisano je boje v „Laibacherici“ in v „Tagblattu,“ da je bila neka ljubljanska gospoda 29. rožnika na Šmarni gori s kameni in kolmi napadena.

Vprašanje je: Kje se je napad godil? — Če se je godil na gori blizu poslopja,**) razjasnuje se ta žalostna prigodba tako: Dva morská zajčká sta mi iz moje zapornice pobegnila, paseta se pri hlevu, na travniku, po detelji, in pod skedenjem prenočujeta. — Kaj velja, da sta se očitno pasla in kak deček ju zapazi, verže kamenj ali kako tersko za zajčkoma, da bi ju omamil in si ju prisvojil. — Memo gredoča gospoda je mislila, da je bil napad na njo, beži plašna kot zajčká proti Tacnu, zajčká pod skedenj. Ako bi bila se gospoda okoli ozerla, vidila bi bila zajčká in spoznala bi bila prazni strah, in da napad ni bil njej namenjen.

Častiti! Pridite na goro, prepričali se boste, da sta zajčká res zunaj hleva, da bosta pred vami bežala, in še deček, pred katerim ste se morda prestrašili, bo bežal, ako bi po naključbi zopet zajčká lovil, misleč: če zajčká lovi, da ga vi boste ošeškali. — Časnikarji! ne pobirajte praznih marenj v svoje liste; in častiti prijatli Šmarne gore, ne oskrunujte z obrekovanjem že 600 lét stare božje poti; tukaj ima Marija, preblašena Mati vsih narodov, svoj milostni sedež. Marija je Kraljica Nemcev in Slovencev, in vse pod svoje krilo prijazno sprejema in iz zaklada svojega Sina Jezusa dobrote deli bogoljubnim vernikom. Nikar ne mislite in ne verjemite, da zdaj, ko se katoliški veri velike krivice godé, da zdaj, pravim, so se svete gore že v gore tolovajev, in na gorah stoječe Božje hiše v jame razbojnikov spremenile. Svobodni zidarji še niso tako daleč dognali.

Z Gorenskega. Veselja polni dan v Železnikih je bil letošnji 19. dan julija, in gotovo ga naši ljudje, zlasti pa še mladina, za ves čas svojega življenja ne bodo pozabili. Ta dan so namreč delili blizo po preteklih 8 letih v naši fari Premilostljivi naš nadpastir in knezo-škof dr. Jernej Vidmar zakrament sv. birme. Tako lepo, slovesno in ginljivo se je to sv. opravilo veršilo, da se ne moremo zderžati, da bi o njem javno kaj ne spregovorili, ter ne bi vverstili 19. julija med zgodovinske dneve naše fare in srenje. Veče nas pa k temu posebej tudi še hvaležnost do Premilostljivega gospoda knezo-škofa. — Bližnje priprave za to lepo, — pač za vsako faro oveselivno slovesnost snovale so se že več dni poprej; zlasti pa so se 17., in nekoliko tudi še 18. julija postavljali mlaji, pletli venci za razne sla-

*) Prosim, sprejmite ta spisak. Morebiti se Vam nepotrebno zli. — pa ni, kajti sporočila in vprašanja iz Ljubljane dobivam, zakaj da je bila gospoda napadena.

**) Pravijo da ravno spodej.

voloke, vravnali prostori za streljavce, vsajalo se na mnogih krajih brezovo zelenje ob cesti itd., in tako je bil v nedeljo, 18. julija okoli poldne, naš terg po moččnosti lepo ozališan za vredno sprejetje visocega g. Obiskovavca. Oglejmo si v naglici te priprave nekoliko. Koj pri prvem vhodu v Železnike, od starih časov imenovanem „pri vratih“,*) je bil postavljen lepi in visoki slavolok,**) ozališan na verhu z znamenji škofove časti, ter z napisom:

Pozdravljenje! Božji mir!

Bo naj Tebi, Vikš' pastir! —

Koj naprej pri prvem mostu prepeta je bila cesta z zelenim in cvetličnim vencem v obliki slavoloka, in je bil tudi most sam na koncih lepo ozališan s čveterimi mlaji, med katerimi so bile razpete po obeh straneh po celi širjavi mosta iz mnogo-barvanega papirja napravljene verige. Nekako ob sredi spodnjih Železnikov ste stale zopet ob straneh ceste dve piramidi, vsaka na verhu s tremi narodskimi zastavami ozališana; — zraven tega pa je bilo v tem oddelku terga postavljenih še več mlajev, vsaki s svojo zastavo; — tudi zeleno brezovje, kakor ga pri nas navadno postavljajo v dan presv. Reš. Telesa, je opasovalo cesto na mnogih krajih. — V srednjih Železnikih je bil postavljen ravno pred cerkevjo umetno napravljen velik slavolok bele barve, o katerem jih je mnogo mislilo, da je pozidan iz kamna. Petero domačih zastav ga je kinčalo. Sred glavnega terga vzdigoval je visoko v zrake svojo zeleno-obraščeno glavo šibki mlaj; belo-rudeča zastava vihrala je znad njega pozdrav milostljivega Nadpastirju. Tudi zunanje stene farovža in šole kot javnih srenjskih poslopij so bile primerno ozališane. — Kakor spodnje in srednje Železnike, tudi njihov zgornji oddelek ni hotel v odliki zaostati; kajti tudi tam gori, zlasti pod „spodnjo in zgornjo lipo,“ kakor tudi pri izhodu iz terga je bila opasana cesta s celimi verstami z zastavami ozališanih mlajev, preko katerih so bili na štirih krajih prepeti čez cesto cvetlični venci v podobi slavolokov. Sploh smemo reči, da malokdaj, ali pa morebiti še nikoli niso imele naše stare Železnike tako praznične oprave, ko ta dan. —

(Konec nasl.)

V Železnikih so Premilostljivi knez in škof o ondotnem birmanju podelili za uboge 50 gl. Razveselili so po svoji navadi tudi pevstvo in druge. —

Iz Zalega loga. J. K. — Tudi naša fara je pretečeno nedeljo popoldan imela čast, ker prišli so milostljivi knez in škof tudi v našo cerkev otročičem naše in sorške fare delit zakrament svete birmе. Sprejeli smo Jih z velikim veseljem in tudi slovesno, kar je bilo moč. Preden so milostljivi škof birmovati pričeli, so se prijazno k birmancem obrnili in jih prašali nekoliko od sv. birmе. Če ravno so bili birmanci nekako prepadeni in boječi, pa so vendar tako odgovarjali, da so jih milostljivi škof v pričo ljudstva pohvalili. Vsegamogočni naj Jih še dolgo dolgo ohrani in Bog naj Njim poverne obilno Njih trud. —

Naj omenimo nekoliko o omiki s to priliko. Ktera odgoja in omika se prava imenuje? Tista, ki človeka sposobnega stori v vsaki okolišini in vsakemu primeru pravi pomoček najti, ki pelje k končnemu namenu in ga stori poštenega in koristnega uda za človeško društvo. Prava odgoja še ne zadosti svoji nalogi, če le modro vodi in budi vse telesne in dušne moči, temuč mora tudi skerb imeti prec v začetku vse hude moči in vse že v otročje serca natrosene in v njih vterjene

napake odpraviti. Prava odgoja in omika se mnogo pospeševa v dobri, keršanski šoli, zlasti ker je domača odgoja in omika večji del slaba, dostikrat še celo napčna.

Ali je odgojevati lahko? Vsak učitelj, če je malo časa pri šolstvu, mi bo lahko priterdil, da je silno težavno delo tako odgojevati, da človeškemu namenu zadostuje. Ker je dobro odgojevati težavno, kaj dobrega in velikega se pa še ni nikoli brez truda doseglo, zato raj se je nam učiteljem močno prizadevati, da svoji nalogi zadostujemo in potem naš trud ne bo brez vspeha. Ljudje še poznejih časov se takega učitelja s častjo in s hvaležnostjo spominjajo, glavno plačilo pa je pri Bogu, ako zavoljo Boga delamo.

Na Zalem logu, 26. julija. A. P. — Deveto nedeljo po Binkošti t. l. je tudi našo malo faro velika sreča došla, da so naš milostni in prevzvišeni knezoškof po dokončanem birmovanju in kosili v Selcih nas obiskali, ter mladini za to pripravljeni zaliloške in soriške fare tukaj zakrament sv. birmе delili. Kakor drugod so tudi tukaj med slovesnim priterkovanjem možnarji veselo pókali in po dolini se odmevali. Tudi dva slavoloka s častnimi napisi sta bila napravljena, eden pred cerkvijo, drugi pa na mestu, kjer smo Njih milost z zbrano mladino in drugim ljudstvom obedovne fare sprejeli. Pred birmovanjem so se tukaj še blagovoljno potrudili otroke v keršanskem nauku nekoliko poskusiti in izpraševati po cerkvi; to je vse prav veselilo, pa Jim tudi vse serca pridobilo, da je marsikterim potlej žal bilo, ko v izpraševanju niso na versto prišli. Zares, viditi svojega vikšega duhovnega Pastirja prelubeznjivo obnašanje do otročičev, in z njimi o keršanskem nauku takó po domače in priserčno pogovarjati se, to je kaj silo lepega in posebno ginljivega — prav po zgledu nebeškega Učenika, naj boljšega prijatla otrok. Po izpraševanju so pa otroke še lepo pohvalili, da so prav lepo znali. Potem so pa odrasčenim omenili sv. misijon, ki se je to leto tukaj obhajal, in kar so sami od gospodov misijonarjev slišali, nad tem tudi svoje veselje z zadovoljnostjo razodeli. Omenili so še, kakó potrebno je zlasti v sedanjih zmešnjavah svete vere in njenih naukov terdno in nepremakljivo deržati se, da je vera res poseben dar Božji in naj večji sreča za nas; da se še med učenimi na visokih šolah najdejo taki, ki nič vere nimajo in hočejo človeka v živino podelati, da so v svoji brezvernosti res enaki kužetu, ki ne vé nič ne za Boga ne za dušo; da je po takem človek brez vere naj zaničljivši, naj nesrečniši stvar na zemlji. Omenili so, da vera tudi kraljestva naj bolj podpira in osrečuje; kolikor bolj pa se kje vera zgublja ali zatira, toliko bolj se prekucija vnema, ljudstvo zdivja in nesrečno postane, in kraljestva razpadajo — kar nam zgodovina spričuje v mnogih zgledih, in sedaj tudi na Španjskem. Mislim in upam, da tudi te odrasčenim rečene besede našega ljubeznivega pastirja tukaj ne bodo brez prida. Po dokončanem birmovanju so se Jim tudi ključarji domače in soriške fare za skazano dobroto lepo zahvalili; in ko so se potem še nekoliko v naše veselje tukaj pomudili, so se na noč vernili v Železnike, kjer so drugi dan maševali in birmovali. Bog živi in ohrani še dolgo Njih milost, ljubeznivega in dobrotljivega vikšega pastirja! —

Iz Celja. (Vabilo k duhovnemu zboru.) Lepa je bila sloga med Davidom in Jonatam, o kateri nam priča sv. pismo. Resnično sta se ljubila in sta drugi za drugega blagor skerbela. Ta odkritoserčna ljubezen pa ni bila za nju samo hvale vredna, temuč bila je njima tudi koristna. Hudobni Savel bi bil Davida pokončal, ako bi ga Jonatau ne bil vselej varoval pred zalezovanjem svojega terdoserčnega očeta. — Nas Slovencev je le malo število proti drugim narodom, zavire nam nasprotniki povsod stavijo v narodnem napredku, proti katerim se že veliko

*) Ta beseda mora gotovo imeti kaki star pomen.

Pis.

**) Ta slavolok je za take in enake prilike nalaš in prav dobro napravil dobroznani slikar Štefan Šubie iz Poljan nad Škofjo loko.

Pis.

let le z malim vspehom vojskujemo. Še manj pa bomo opravili, ako bi nas strupna kača nesloge v lastni sredini razjedala, in žali Bog! da že tudi med Slovenci se sem ter tje po časnikih in knjigah razne stranke razodevajo. — Povsod se sedanje čase ljudje v društva zbirajo, naj bi potrebne poprave doveršili, napake odpravljali. O koristi združenih moči prepričani, so razposlali nekteri duhovni povabila svojim sobratom na južnem Štirskem in Kranjskem, da se snideje 11. avg. (ne 10., kakor se je ta pomota v nekatere pozive vtepla) v Celji v narodni čitalnici, se tam pogovarjat o zdajšnjih potrebah. Posamezne točke načerta so prevzeli sloveči možje, da bodo o njih poročali. Zavoljo tehtnih vzrokov jih hočemo še le po dokončanem zboru naznaniti. Zanašamo se, da dojde mnogo število naših bratov, da bomo o naših potrebah porazumljeni stali ko močna falanga proti vsem sovražnikom vere in naroda in se bomo borili vsi za enega in eden za vse. Vigilantibus jura! Časi so nenavadni, zato nam je složnega delanja še posebno treba.

Pelinovec.

Turk, ki prosi Marijo. — Iz Egipta pišejo: Sinček Radžib-pašatov, že dolgo časa bolan, je bil pred malo mesci prišel do kraja groba. Sorodniki so po turški šegi skupaj spravili veliko množico santonov (nekacih vražnikov), da bi odpodili bolezen, ktera je pa le še hujši prihajala. Deček, še le 8 lét star, je imel za učenico pobožno angleško gospodičino, ki jo je marsikterikrat vidil moliti in jo z veseljem poslušal, ker bila je katolikinja. Naveličan turških svetcev in njih smešnih šeg, ji reče neki dan: Enti, katolikije taiba, sali le-Azra aléji. „Ti, ki si dobra katoličanka, prosi Mater Božjo za mene.“ — Mati fantkova, tudi musulmanka, je bila pričujoča in pridjala je k sinovim še svoje prošnje. Učenica poklekne, in kmali nato je umirajoči deček ves v potu, jame praviti, da mu je bolje, in konec je bil, da je popolnoma ozdravel. — Kaj pravite k temu, vi keršeni turki? —

Beračica. V „Kärnt.-Blatt“ nekdo to-le piše: Ta petek v jutro, kakor po navadi, grem na sprehod po mestnih cestah, ki so z derhalmi beračev napolnovane. Sreča me beračica, ki je v dokazovanje revšine za roko peljala štirletnega páglavca — vsega razcapudranega. Kar me gredočega za nogo potiplje otročaj in nacelema prederzno od mene tirja koj par krajcarjev. Dam mu res krajcar, ki teče z njim k svoji vodnici; ta pa — razdražena zavoljo majhnega darú — mene, bi djal, preganja in svojemu „blagoupnemu“ rejencu žužnjá, rekoč: „Veš Anžek, tacih velicih gospodov nikar več ne prosí, — takim moramo mi kaj podariti, ti potrebujejo sami vse preveč za svoj trebuh in ne mislijo na nas reveže“ itd. To je govorila tako osorno, da sem ji moral žugati, da jo bom dal zapreti; ali to jo je le še bolj razdrazilo in pristavila je: „Dö droben können mir erst gar nix than; wenns mi und in Buabn einspiren, müssen uns a z' fressen gebn, nachher lassens mi gern wieder aus, weil i zur Stadt zuständig bin.“ To je: Ti tam gori mi še le nič ne morejo storiti; če mene in fanta zapró, nama morajo dati tudi žreti, potlej me bodo spet radi spustili, ker sem mestna.“ Zdajci pridem v g. Zimmermannovo gostilnico na vertu, pa tudi tista beračica pride kmali za menoj po svojem petkovem rokodelstvu. Vertnarica, prav previdna žena, ji ponudi, naj gre na vert plét, dala ji bo primerno plačo in pa živeža za oba. Pa tudi s to ponudbo ni bila zadovoljna; rekla je: „Ko bi imela za taki bersljej ves ljubi dan po zemlji počepati, pa vender raji grem kaki dvé uri prosit, dobim več in se mi ni treba terpinčiti.“ — Še tisti večer, pripoveduje omenjeni gospod, jo je naletel v okraju

benediktinskega samostana v družini znanega po mestu malomarneža, kjer je bila kaj dobre volje in je med zabavljivim smehljanjem pričujočim kazala, da beračenje dosti več nese, kakor pa pošteno delo. — Odbor, odbor, ki bi postopačem za delo skerbel! Prisilite jih k delu; skor vsak si zamore toliko še prislužiti, kolikor potrebuje, ko bi le za-se primerno delo imel. To so naše misli, nikakor pa ne, da naj se zato mилоšnja potrebnim odreče, ker jo marsikteri slabo obračajo.

Razgled po svetu.

Po Nemškem vse protestira, pravi baltimorska „Volksztg.“ Naj več jih protestira zoper nove davke, s kterimi Prusija narode osrečuje. „Protestanška družba“ protestira zoper Rim. Na Parskem in Badenskem hočejo cerkvi sovražni ministri šolo čisto ločiti od cerkve, da bi cerkvi zoperno odrejo pri mladini vsilili; in katoliško ljudstvo je protestiralo s prav vgodnimi volitvami na Parskem, na Badenskem pa z dobro vravnanimi zbiralši, ki se pri bližnjih volitvah nadjajo enacih vspehov. Katoliška edīnost in hitri dogovor, kako se je vernikom v vsih načelnih rečéh obnašati, to je dandanašnji posebno potrebno. —

Rudeče bukve. Časniki imajo dokaj pisati o Beustovih tretjih rudečih bukvah, ki obsegajo dopisovanja ministrov do raznih moči in vlád od listop. 1868 do mal. serp. 1869. Po vvodu nasledva 48 pisem. Med drugim zavračajo te pisma na prijazne razmere med Avstrijo in Italijo; kolik in kakšen bode sad teh razmér z močjo, ki je Avstrii naj lepši dežele vzela, in z Napoleonom, ki je k temu pomagal, se bode vidilo. Rogovilstvo italijanuhov v Terstu ni kaj prijazno tem razmeram. Poslednji del obravnava avstrijske razmere do Rima in vesoljnega zbora. Beust piše Trautmansdorfu, naj pové papežu, da je cesarska vlada nekatere določbe konkordata po potrebah novih postav zakročila, da se ne more k tem določbam nikoli nazaj poverniti, da pa vender želi s cerkvijo v edinosti živeti. 3. grud. je poročnik govoril, da Rim prav nič ne odjenja pri načelih in pravicah sv. cerkve, pa da Rim iz tega naprej vidi razpor med duhovstvom in državo. 5. pros. t. l. Beust omenja poročniku, da bi se na Dunaju utegnili odmeniti: v medverskih prenaredbah ne dalje iti, in 2. jul. pravi, da pomirovanje med Rimom in Dunajem ne gre dalje in določno pristavlja, da naj bistniši določbe konkordata se v Avstrii ne dajo zverševati, ter govori še o stranki(?) škofov, ki bi bila naklonjena k pogodbí.

Napoleonovo novo ministerstvo je osnovano. Pet je ostalo poprejšnjih, pet je novih, dve ministerski službi ste zaterti, namreč za državnega ministra in za ministra cesarjeve hiše in blazih umetnosti. Izmed poprejšnjih so: Magne, De Forcade, Niel, Rigault in Gressier. Med temi, ki so šli, je Duruy, neprijatelj škofov in prostomislež, in Lavalette, za ktera dva ni nič škoda. Med novimi je La Tour d'Auvergne, dober katoličan, in „Unitá“ meni, da se za Rim ni bati, dokler bo on cesarja služil. Tudi zastran Leroux-a se menda ni bati. Novi so še: Dunergier, Bourbeaux in Chasseloup, kar pomeni po našem „Pódi-volka.“ „Unitá“ se zanaša, da bode zvest svojemu imenu ter bode v góro pognal volke in volčiče, želi pa tudi, da bi ne pozabil lisic ter jih rešil vsih zvér.

Mitterberška srenja na gornjem Avstrijskem, opiraje se na 11. in 13. člen temeljnih postáv, je bila do ces. kr. poglavarstva poslala pismo v zadevi linškega škofa, kteremu so imele nasledovati tudi pisma od družih srenj. Srenjsko predstojništvo pravi med drugim: Nam priprostim državljanom in kmetom je bilo od začetka nezapopadljivo, kako so mogli zavoljo pa-

stirskega lista tožiti našega prečast. škofa, ki so nas vselej k zvestobi in k pokoršini do Boga, do cesarja in vse pravne gosposke opominjali, in pa zavoljo pastirskega lista, ki še celo na dan prišel ni. Z ravnanjem zoper našega prečastitega škofa je prav veliko serc zneponoženih in razdraženih. Zakaj, prvič je močno žaljivo za naše katoliško čutilo, ako katoliškemu škofu še dopušeno ni v pastirskem listu prosto besedo v poduk svojim škofijskim podložnim spregovoriti, med tem ko se brez zadržka razširja toliko zanikarnih spisov in časnikov, ki ne pospeševajo ne vernosti, ne čednosti, ne ljubezni do domovine. — Ker je po § 14 državnih temeljnih postav „polna prostost v veri in vesti vsakemu zagotovljena,“ moramo kakor katoliški kristjani, in tudi ko državljani tirjati, da se ne zatira glas naših škofov ko pravih, od Boga postavljenih veljavnikov v nauku naše cerkve. — Dalje se sklicujejo na to, da je že 16 lét, kar svojega škofa poznajo ko dobrotnika in od naj boljših ljudi ljubljene, izverstno zaslužnega moža, ne pa ko rogovileža, ter ljudstvo ne more dobro sprejeti, da ga nadlegajo zavoljo njegovega verskega prepričanja in zato, ker brani nauke in pravice Cerkve itd.

Razne novice. Sliši se, da sv. Oče namerjajo v kratkem poslati vsem katoliškim vladam povabilo na vesoljni zbor. — Kateket na izgledni glavni šoli v Insubruku po prepovedi škofijstva ni imel spraševanja iz keršanskega nauka. Liberalci so si zato že nekoliko od jezikov odbrusili. — Novi francoski minister Latour d' Auvergne je dober katoličan, torej je „liberaluhom“ vsega sveta tern v peti. Stopil je v ministerstvo menda s to pogodbo, da francoska vojna v Rimu ostane, in da odstopi naučni minister Duruy. Ako bi bila politika francoska res določno-katoliška, potlej bi sklepanje Avstrije s Francijo pomen imelo, ne pa z rogovilsko Italijo. — Do 8. julija je bilo letos že 150.000 romarjev v Marija-Celi. — 13. t. m. je v Sinigallii v 90. letu svojega življenja umrl grof Gabriel Mastaj, naj stareji brat sv. Očeta papeža Pija. — Prusija je neki že priprave storila, da bi Rim obsadila, ako bi francoska obsada jenjala. „Liberalnohlinci“ bodo na zadnje res primorani Božjo previdnost spoznati, ki nad Rimom in sv. Očetom čuje, zakaj Bog tudi iz kamnov (cerkvenih nasprotnikov) lahko vojakov obudi, da papeža varujejo. — Cambray-Digny je za premiljeno-srečno in framasonsko-svobodno Italijo zopet iznašel novih davkov, med katerimi je davek od pijač in davek od deržin. Petdeset milijonov na leto ima nesti ta davek. Tudi naši „liberalni“ časniki radi hvallijo „svobodno“ Italijo. To so res „erstaunliche Fortschritte“ nove ère. — Gospodje „liberalci a non liberando“ želé, da naj bi jim saj zdaj Pij IX milost storil ter umerl, ko se za-nje tolikanj strahoviti vesoljni cerkveni zbor bliža; torej zopet razglašajo, da je papež zbolel. —

Iz Ljubljane. Tukajšnje srednje šole imajo sklep svoj v petek s slovesno hvalno mašo, po kateri se bodo izverstnim tudi letos delile darila ali premije, kakoršnega veselja pa šolarčki več nimajo. — Doversena je že tudi godna preskušnja, ktero jih je delalo 44 (med njimi so bili trije vnani). Da je vsi niso naredili, to se vé. So pa, kakor se pripoveduje, med poterjenimi nekteri prav sposobni. Sedem jih je neki izverstnih, kteri so (razun enega) vsi Alojzniki. Čast komu: čast! Mnogotere pritežnosti dela celo o prihodnjem stanu dijakom sedaj vojaška služba. Treba bode, da se viši duhovska gosposka oberne tu do visoke vlade in se vstanovijo dostojne pravila, kako bi bilo ravnati s takimi, ki stopijo v bogoslovje. — Poslednje duhovsko posvečevanje (mašništvo) bode 31. t. m.

Trobenjarji pohujšanja veliko gobezdajo o terpičenji neke nune v Krakovem na Poljskem, ki pa se tako kaže, da je bila zmešana in jo je bilo treba od družih ločeno imeti, kakor vsacega hudo zmešanega človeka. Preiskovanje bode resnico razodelo; tako gotovo ni, kakor katoliški cerkvi in kloštrom sovražljivi listi pišejo, to je očitno od tod, ker se naznanila med seboj krešejo in pobijajo. Pisunski revsari in bevsari so že nekoliko gerdih laži raztrobili; kadar se pa resnica dožene in je dolžnost laž preklicati, takrat se jim peresa škoda zdi. To so nečedne take duše. —

Iz Čateža imamo naznanilo, da so čast. gosp. duhovni pastir Ferd. Rebič silno ginjeni za toliko dobroserčnost do oropane cerkve, kakor preblagi verniki s svojimi darovi razodevajo. Od tolovajev še ni nobene sledi, da si ravno si zadevni vradi na vso moč prizadevajo zasačiti silovite tatove.

Iz Ipave smo dobili naznanilo, kako so se nekteri vradniki trudili hodé po vaséh ter so kupčijske in obertnijske volivce nagovarjali: „Dajte semkaj tisti ceglec, ga bomo mi napisali itd.“ Tako so liste pobrali, in kaj bodo zapisali, nihče ne vé. —

„Novicam“ se iz Ipavskega piše, da so se sleparije godile z volilnimi listi za kupčijsko in obertnijsko zbornico, in da torej pride od onod volilni komisiji protest, s katerim večina tamkajšnih obertnikov preklicuje svoje volilne liste, ktere so premoteni pobiračem izročili.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Umerla sta čč. gg.: And. Smole, v pokoju v Tomišeljnu, 26. jul.; Jan. Škofic, duh. od l. 1867, v Podbrezji, kjer se je zdravil, 21. jul. R. I. P.!

V lavantinski škofii. Fara Šent-lorenčka na Dravskem polji je podeljena č. g. Andr. Šparovcu; Dobernska č. g. Kar. Gajšek. — Prestavljena sta čč. gg.: Ant. Merkuš k sv. Petru pri Marib., Jak. Lempel v Žavec za 2. kapl. — Službo v prvo nastopijo čč. gg.: Edv. Janžek na Vidmem, Fr. Jan pri sv. Mart. v Rožni dolini, Ant. Šlander pri sv. Frančišku v Stražah.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Dve osebi 1 gl.

Za oropano cerkev v Čatežu. Neka oseba 40 kr. — Neka dobrotnica 1 gld. — Neka dobrotnica 30 kr. — Več deklét 2 gl. 15 kr. — Več keršeníc 1 gld. 75 kr. — Neimenovana 70 kr. — Neka dobrotnica 1 gl. — Gospa F. Š. 1 gl. 30 kr. — M. J. 1 zvezni terdnjak (se v molitev priporoči). — Marija Mrak 40 kr. — Dobrotnica 10 kr. — Neka dobrotnica 30 kr. — Neka oseba 40 kr. — Simon Č. 1 gld. — Neka oseba 10 kr. — Neimenovana 60 kr. — Neka dobrotnica 20 kr. — Druga 20 kr. — Mica L. 50 kr. — G. Pirnat 1 gl. — Iz predoseljske fare 1 gl. sr. in 1 gld. v pop. — Deržina Jevčeva 30 kr. — Neka devica 1 st. dvajs. — †† 10 gl. — Mati in hči 60 kr. — Neimenovan 1 gl. — Več oseb 2 gl. 50 kr. — Iz Rodolice nabr. den. po čast. gosp. Jož. Bononi-u 15 gl. 80 kr. — Nektere dekleta 2 gl. 25 kr. — Iz neimenovane roke 20 kr. — Iz Zaliloga 1 gl. — Pri prečast. gosp. kanoniku P. Urhu zopet nabranih 73 gld. 42 kr. — 2 gld. sta izročena v praznem listu brez imena in namena; če drugam gre ta denar, naj se ogasi, prosimo, kdor ga izročil Vr. — Več oseb 1 gld. 40 kr. Neimenovana 20 kr. — T. B. 1 gl. Neka dobrotnica 50 kr.

Popravki. V zadnjem listu je v dopisu „Iz sv. Petra Slov.“ izpušen na koncu podpis „P.“ — V spisu „Zastran obsodbe linškega škofa“ ima biti podpis „V-h“ in ne „Vr.“